

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/73/2021
Identifikačné číslo spisu: 4415215165
Dátum vydania rozhodnutia: 30.06.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:4415215165.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ U. O., bývajúceho v A. N., M. R. Q. XXXX/XX, 2/ S. O., bývajúcej v A. N., N. bašta XX, 3/ Y. A., bývajúcej v A. N., S. XX/B, zastúpených Mgr. Elenou Szabóovou, advokátkou so sídlom v Nových Zámkoch, Hlavné námestie 7, proti žalovaným 1/ U. X., bývajúcemu v R. nad N., M. XXX/XXX, zastúpeného Mgr. Helenou Farkašovou, advokátkou so sídlom v Nových Zámkoch, Žerotínova bašta 1, 2/ KOOPERATIVE poisťovňa a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, zastúpenej advokátom JUDr. Felixom Neupauerom, Advokátska kancelária FELIX NEUPAUER & PARTNERS so sídlom v Bratislave, Dvořákovo nábrežie 8/A, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 16C/43/2016, o dovolaní žalobcov 1/ až 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 27. novembra 2019 sp. zn. 25Co/72/2019, takto

rozhodol:

Návrh na prerušenie dovolacieho konania z a m i e t a .

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) ostatným rozsudkom zo 7. novembra 2018 č. k. 16C/43/2016-515 v spojení s opravným uznesením z 29. júna 2020 č. k. 16C/43/2016-754 uložil žalovaným 1/ a 2/ (ďalej spolu aj „žalovaní“) zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 663,88 € a sumu 20.000 €, žalobkyni 2/ sumu 5.000 € a žalobkyni 3/ sumu 5.000 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného. Vo zvyšnej časti žalobu žalobcov 1/ až 3/ (ďalej spolu aj „žalobcovia“) zamietol a žalobcom priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% voči žalovaným.

1.1. Prvostupňový súd zistil, že žalovaný 1/ zavinil dopravnú nehodu ako vodič osobného motorového vozidla, keď zrazil D. O., ktorá utrpela ťažké zranenia, ktorým podľahla. Žalovaný 1/ bol právoplatne uznaný vinným a odsúdený za zavinenie dopravnej nehody na trest odňatia slobody v trvaní dvoch

rokov, ktorý podmienene odložil na skúšobnú dobu 4 rokov a trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá na dobu päť rokov. Poškodení boli s nárokom na náhradu škody odkázaní na občianske súdne konanie. Žalobca 1/ bol manželom poškodenej D. O., žalobkyne 2/ a 3/ boli jej dcéry. Žalobca 1/ si uplatňoval nárok na náhradu škody, spočívajúcej v nákladoch na zriadenie pomníka a hrobového miesta v sume 2.650 € a nemajetkovú ujmu z titulu zásahu do osobnostných práv podľa § 11 a nasl. OZ vo výške 50.000 €. Žalobkyne 2/ a 3/ boli dcéry zomrelej si v konaní uplatňovali náhradu nemajetkovej ujmy z titulu zásahu do osobnostných práv, každá vo výške 25.000 €.

1.2. V časti náhrady škody súd prvej inštancie zaviazal žalovaných na zaplatenie 663,88 €, a to v zmysle § 2 ods. 2 Nariadenia Vlády Slovenskej republiky číslo 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Nariadenie“) podľa ktorého náklady na zriadenie pomníka alebo náhrobnej dosky a na úpravu hrobu sa uhrádzajú do tejto výšky bez uvedenia možnosti aplikácie iných právnych predpisov.

1.3. Žalobcovi 1/ priznal súd prvej inštancie nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 20.000 €. Zohľadnil 42 ročné spoluzitie, citovú naviazanosť a trávenie spoločného času. Po strate manželky vznikla u žalobcu 1/ najväčšia trauma, v dôsledku čoho trpí aj psychickými ochoreniami, ktoré sú provokované prežitou závažnou psychotraumou. Žalobca 1/ preukázal existenciu blízkych citových väzieb s nebohou manželkou, s ktorou tvorili harmonickú, plne fungujúcu rodinu, s dobre vyvinutými sociálnymi a citovými väzbami bez akýchkoľvek nezhôd. Smrť manželky žalobcovi v prvom rade spôsobila zásadnú zmenu v jeho živote a nenávratne pretrhla doterajšie silné citové väzby, v dôsledku čoho žalobca 1/ stratil možnosť realizovať sa a naďalej rozvíjať rodinný život so svojou manželkou. Priznal mu preto náhradu nemajetkovej ujmy v sume 20.000 €.

1.4. Žalobkyňa 2/ je dcérou iba zosnulej, keďže pochádza z prvého manželstva, avšak žalobcu 1/ považovala za svojho otca, s ktorým vyrastala a žila v spoločnej domácnosti. K matke mala väčšiu citovú väzbu ako k žalobcovi. Smrť matky znášala veľmi ťažko, nakoľko k nej došlo tesne pred svadbou jej syna. Tohto sa však nedožila. Tragická smrť matky, ktorá bola zdravá, vitálna, zásadným spôsobom zasiahla do jej života, ako aj do života jej syna, nenávratne popretáhla doterajšie silné citové väzby matky a dcéry, v dôsledku čoho poškodená stratila možnosť realizovať a naďalej rozvíjať rodinný život. Z týchto dôvodov súd prvej inštancie považoval náhradu nemajetkovej ujmy v sume 5.000 € za opodstatnenú.

1.5. Žalobkyňa 3/ je dcérou žalobcu 1/ a jeho nebohej manželky. Medzi ňou a matkou bola silná citová väzba, nakoľko od narodenia až do svojich 21. rokov žila s matkou a otcom, ktorí ju vždy podporovali, pomáhali jej s deťmi, dennodenne ich navštevovala, telefonovala im, veľa času trávil spoločne v záhrade. Zásah smrti matky je pre ňu zásadná zmena v živote, po je smrti je všetko iné, jej otec veľmi zle znáša smrť matky, dennodenne chodíva za ním s nákupmi, so stravou a všetko mu zabezpečuje. Stratila možnosť realizovať a ďalej rozvíjať rodinný život so svojou matkou, s ktorou prežila etapu svojho života, vychovala ju a tým je teraz život žalobkyne výrazne ochudobnený. Súd prvej inštancie priznal žalobkyňi 3/ výšku nemajetkovej ujmy v sume 5.000 €.

2. Na odvolanie žalobcov a žalovanej 2/ Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 27. novembra 2019 sp. zn. 25Co/72/2019 prvostupňový rozsudok v napadnutej vyhovujúcej časti, zamietajúcej časti a v časti náhrady trov konania žalobcov 2/ a 3/ potvrdil. V časti náhrady trov konania žalobcu 1/ výrok IX. napadnutého rozsudku zmenil tak, že v časti náhrady majetkovej ujmy priznal náhradu trov konania žalovaným v rozsahu 50% voči žalobcovi 1/, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie samostatným rozhodnutím. Rovnako tak potvrdil prvostupňový rozsudok v časti náhrady nemajetkovej ujmy a vyslovil, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd preskúmal v danej veci tak napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, konanie, ktoré mu predchádzalo a tiež dôvody odvolania a skonštatoval, že súd prvej inštancie vykonal dostatočné dokazovanie, jednotlivé dôkazy vyhodnotil a na ich závere vec aj správne právne posúdil. Následne vo veci rozhodol napadnutým rozsudkom, s ktorým sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil a preto ho podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil. Zároveň odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie rozsudok aj podrobne, rozsiahle a v dostatočnej miere a správne tak po právnej, ako aj skutkovej stránke odôvodnil, s ktorým odôvodnením sa v plnom rozsahu stotožnil a preto na správnosť týchto dôvodov ďalej, podľa § 387 ods. 2 CSP, iba poukázal.

2.2. Na zdôraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie vo vzťahu k žalobcom odvolací súd

poukázal na svoje odôvodnenie uvedené uznesení zo dňa 28. marca 2018 sp. zn. 25Co/229/2017 a to tak v časti náhrady majetkovej a nemajetkovej ujmy. Zároveň podľa ustanovenia § 387 ods. 3 CSP, odvolací súd k podstatným námietkam, vznesenými odvolateľmi v podanom odvolaní, uviedol nasledovné:

2.2.1. Závažnosť nemajetkovej ujmy sa v zmysle § 13 ods. 3 OZ posudzuje najmä z hľadiska „odčiniteľnosti“ takéhoto zásahu, keď je jednoznačné, že smrťou blízkej osoby dôjde k neodčiniteľnej ujme a deštrukcii rodinných a vôbec interpersonálnych vzťahov, keď takýto zásah je svojou povahou trvalý a neodstrániteľný. Základom úvahy súdu o výške nemajetkovej ujmy je zistenie takých skutočností, ktorú súdu umožnia založiť úvahu na určitom kvantitatívnom posúdení základných súvislostí posudzovaného prípadu. Súd je povinný vychádzať z úplne zisteného skutkového stavu a opierať sa o úplné a preskúmateľné hľadiská, ktorými sú predovšetkým zistená závažnosť majetkovej ujmy a zistené okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo. V danom prípade sa súd prvej inštancie týmito zásadami riadil a pre náhradu deštrukcie rodinných vzťahov určil náhradu v peňažnej forme, a to žalobcovi 1/ v sume 20.000 €, zohľadniac predovšetkým vek žalobcu, dlhodobé spolužitie s nebohou manželkou, ich usporiadaný rodinný život, následné osamotenie a utrpenú ujmu, ktorú žalobca v prvom rade, ako pozostalý manžel, úmrtím manželky, utrpel. Pokiaľ sa žalobca 1/ domáhal vyššej sumy odvolací súd iba poznamenal, že akákoľvek výška finančného zadosťučinenia nemôže nahradiť život, ktorý vyhasol. Rovnako nie je celkom jasné a zrejmé, ako by vyššia, resp. akákoľvek iná suma mohla prispieť k tomu, že žalobca 1/ nebude naďalej trpieť stratou blízkej osoby. Navyše dodáva, že táto suma je plne v súlade s rozhodovacou činnosťou vyšších súdnych autorít (napr. 2Cdo/19/2010, 2Cdo/164/2011). V podobnom duchu reagoval aj na priznanú nemajetkovú ujmu žalobkyniam 2/ a 3/.

2.2.2. K námietke žalobcov o priznaní vyššej sumy náhrady nemajetkovej ujmy v iných prípadoch ochrany osobnosti poznamenal, že každú vec ochrany osobnosti je nevyhnutné posudzovať individuálne, a to predovšetkým vzhľadom na špecifické problémy a otázky v jednotlivých veciach, a už vôbec nie je možné porovnávať priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v iných súdmi prejednávaných prípadoch (politikov, či iných verejne známych osôb), nakoľko aj v týchto prípadoch je potrebné ujmu posudzovať individuálne. Preto nie je možné paušalizovať výšku ujmy, nakoľko táto je v každom jednom prípade jedinečná a nie je na mieste, aby sa súd prvej inštancie vôbec zaoberal inými prípadmi, v ktorých bola náhrada nemajetkovej ujmy priznaná aj vo vyšších sumách.

2.3. K náhrade majetkovej škody sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, nakoľko svoj názor vyslovil už v zrušujúcom uznesení a súd prvej inštancie sa týmto názorom v plnom rozsahu riadil. Odvolací súd preto poukazuje na odôvodnenie výšky náhrady majetkovej škody uvedenej v uznesení zo dňa 28. marca 2018 sp. zn. 25Co/229/2017. V ďalšom sa zaoberal odvolacími dôvodmi žalovanej 2/.

2.4. Pokiaľ si žalobca 1/ podanou žalobou uplatnil nárok na náhradu majetkovej škody v sume 2.650 € (vyhotovenie pomníka a za hrobové miesto dvojhrobu), súd prvej inštancie podľa § 2 ods. 2 Nariadenia priznal žalobcovi náhradu majetkovej škody v sume 663,88 €. Z uvedenej skutočnosti vyplýva, že žalobca 1/ bol v tejto časti konania úspešný v rozsahu zaokrúhlene 25%, neúspešný bol v rozsahu 75%, v ktorom rozsahu boli naopak úspešní žalovaní. Kvalifikovaný úspech žalovaných bol potom 50%, v rozsahu ktorého mali nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi 1/, avšak iba v časti náhrady majetkovej škody.

2.5. Opravným uznesením z 29. januára 2021 sp. zn. 25Co/72/2019 odvolací súd opravil v záhlaví rozsudku identifikačné číslo žalovanej 2/.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

Vo všeobecnosti sa podané dovolanie vyznačovalo textovou nesúrodosťou a obsahovou rozpornosťou, polemikou s právnymi závermi odvolacieho súdu, spochybňovaní správnosti jeho rozhodnutia, či kritikou prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu vecí. Po obsiahlom opise priebehu súdneho konania, zopakovaní odvolacej argumentácie a v nesúhlase s výškou priznanej sumy žalobcovia navrhli, aby dovolací súd zrušil v zamietajúcich častiach výrokov nad priznaný rozsah majetkovej a nemajetkovej ujmy napadnuté odvolacie rozhodnutie „po tom, ako položí Súdnemu dvoru EÚ predbežnú otázku ohľadom prvej a tretej motorovej smernice ... a rozhodol o náhrade trov dovolacieho konania“.

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP dovolatelia v podstatnom namietať nedostatok

dôvodov, t. j. že odvolací súd dostatočným spôsobom nereagoval na ich odvolacie námietky.

3.2. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolatelia odôvodnili nesprávnym právnym posúdením otázky „[j]e súd pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá je žalobou uplatnená titulom zásahu do osobnostných práv (§ 11, 13 Obč. zák.) zavinenou smrťou blízkej osoby - rodinného príslušníka, ktorou došlo súčasne k zásahu do základných práv žalobcov na ochranu rodinného života, nedotknuteľnosti súkromia, k strate práva realizovať svoj život v rámci pôvodnej rodiny, rozvíjať vzťahy s blízkymi osobami, v zmysle aplikácie čl. 2 ods. 1, ods. 2 Civilného sporového poriadku, povinný zohľadniť aj rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v oblasti náhrady nemajetkovej ujmy kompenzujúcej zásah do osobnostných práv, ku ktorému došlo tlačovým alebo iným mediálnym deliktom - zasahujúcim do práv na ochranu osobnosti, najmä občianskej cti, ľudskej dôstojnosti, súkromia, mena, prejavov osobnej povahy - uverejnením nepravdivých údajov, a túto rozhodovaciu prax súdov aplikovať aj na určovanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy pre pozostalých po osobe blízkej, ktorá zomrela v dôsledku zavineného konania inej osoby?“. V tejto súvislosti čiastkovo poukázali na dovolacie rozhodnutie 4Cdo/171/2005 a rozhodnutie českého ústavného súdu I. ÚS 2844/14.

3.3. Zároveň navrhli položiť Súdnemu dvoru EÚ otázku: „Má sa článok 1 ods. 1 smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a článok 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti vykladať tak, že mu odporuje vnútroštátna právna úprava, podľa ktorej zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla nepokrýva celú náhradu majetkovej škody, ktorá vznikla pozostalým po obetiach dopravnej nehody ako náklady na pochovanie obete dopravnej nehody a zriadenie hrobového miesta?“

4. Žalovaní sa k dovolaniu žalobcov nevyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (napr. rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 4/2011).

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03).

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To

znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

10. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobcov, že v konaní došlo k nimi tvrdenej vade zmätočnosti.

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12.1. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a rozhodnutia 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

13. Z obsahu dovolania vyplýva, že dôvody odvolacieho rozhodnutia nie sú dostatočné, že sa odvolací súd dostatočne nevysporiadal s odvolacími námietkami žalobcov, na základe ktorých im mala byť priznaná nimi požadovaná výška nemajetkovej ujmy (bod 3.1.).

14. V súvislosti s dovolacou námietkou žalobcov týkajúcou sa nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (viď § 241 ods. 2 písm. b/ OSP), ktorá prípustnosť dovolania nezakladala. S týmto názorom sa stotožnil aj ústavný súd (pozri rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016). Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) inú vadu konania v zmysle § 241

ods. 2 písm. b/ OSP zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku". Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska (rovnako ako v prípade nesprávneho hodnotenia dôkazov) nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

15. V danom prípade odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety zjednocujúceho stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov. O taký prípad ide napríklad vtedy, keď dovolaním napadnuté rozhodnutie neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém" (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne keď odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia má také nedostatky, že svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi dôsledkami predstavuje exces, ktorý možno charakterizovať ako „justičný omyl" v zmysle judikatúry ESJP (pozri napr. Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

15.1. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nedáva podklad pre tvrdenie dovolateľov, že nespĺňa požiadavku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Dovolaním napádaný rozsudok totiž uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. V okolnostiach posudzovanej veci spomenutú organickú späťnosť treba vidieť aj v dôvodoch uvedených odvolacím súdom v jeho predchádzajúcom zrušujúcom uznesení z 28. marca 2018 sp. zn. 25Co/229/2017 (body 14 až 14.2. jeho dôvodov), na ktoré závery v ostatnom rozsudku odvolací súd rovnako poukazoval (bod 9 odôvodnenia ostatného odvolacieho rozsudku). Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, či svoje závery uvedené v predchádzajúcom rozhodnutí v danej veci stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, či svoje predchádzajúce rozhodnutie. Dovolatelia preto nedôvodne argumentovali, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené (nepreskúmateľné). Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom.

15.2. Odvolací súd uviedol základné kritéria pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 3 OZ, ktoré považoval zo strany skutkových a právnych zistení prvostupňového súdu za správne a dostatočné. V súvislosti s výškou priznanej nemajetkovej ujmy pre žalobcu 1/ sa odvolací súd stotožnil s podrobným odôvodnením tejto výšky (20.000 €), keď súd prvej inštancie zohľadnil jeho utrpenú ujmu, deštrukciu rodinných vzťahov, následnú ujmu, ktorú žalobca 1/ aj s poukazom na jeho vek a samotu utrpel a dospel jednoznačne k záveru o primeranosti takto priznanej finančnej satisfakcie. Rovnako tak prvostupňový súd dostatočným spôsobom odôvodnil výšku náhrady žalobkyniam 2/ a 3/. Podrobne odôvodnil ich utrpenú ujmu, predovšetkým psychickú ujmu a primerane k tejto ujme určil výšku náhrady nemajetkovej ujmy. Aj u týchto žalobkýň odvolací súd poznamenal, že žiadna výška finančného odškodnenia im stratu matky nahradiť nemôže. V prípade finančnej satisfakcie (náhrady nemajetkovej ujmy) ide iba o zmiernenie týchto následkov, v žiadnom prípade nemôže v plnom rozsahu nahradiť stratu blízkej osoby. Odvolací súd po preskúmaní všetkých dôvodov uvedených súdom prvej inštancie, na ktoré ďalej poukázal (§ 387 ods. 2 CSP), dospel k záveru o primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyniam 2/ a 3/. Odvolací súd tiež zdôraznil, že náš právny poriadok nemá ustanovenia, ktoré by presne určovali výšku priznanej nemajetkovej ujmy alebo stanovovali pravidlá jej matematického výpočtu. Určenie príslušnej výšky nemajetkovej ujmy je vecou voľnej úvahy súdu, v rámci ktorej zvažuje závažnosť spôsobenej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (body 9.2.1. až 9.2.3 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia).

15.3. Podľa názoru najvyššieho súdu dovolatelia z vyššie uvedených dôvodov nedôvodne argumentovali, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené (nepreskúmateľné). Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom. V danom prípade preto prípustnosť dovolania z § 420 písm. f/ CSP nevyplýva.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP

16. Podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

16.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

16.2. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava odvolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

16.3. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Rovnako je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

17. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že o otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). V prípade absencie vymedzenia právnej otázky preto nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd.

18. Nevyhnutnou podmienkou prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je, že sa týka právnej otázky, na riešení ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie. Toto ustanovenie dopadá len na takú právnú otázku, ktorú: a/ odvolací súd riešil [neponechal ju nepovšimnutou a pri svojich právnych úvahách nedotknutou, ale ju riadne nastolil, vysvetlil jej podstatu, vyjadril vo vzťahu k nej svoje právne úvahy (prípadne možnosti odlišných prístupov k jej riešeniu) a vysvetlil jej riešenie a tiež dôvody, so zreteľom na ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie], a b/ (zároveň) dovolací súd ešte neriešil. Otázka, ktorou sa strany sporu, prípadne aj súd v konaní síce zaoberali, na vyriešení ktorej ale nie je v konečnom dôsledku založené dovolaním napadnuté rozhodnutie, nie je relevantná v zmysle tohto ustanovenia (3Cdo/214/2018).

19. Dovolatelia formulovali svoju dovolaciu otázku takto:

„[j]e súd pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá je žalobou uplatnená titulom zásahu do osobnostných práv (§ 11, 13 Obč. zák.) zavinenou smrťou blízkej osoby - rodinného príslušníka, ktorou došlo súčasne k zásahu do základných práv žalobcov na ochranu rodinného života, nedotknuteľnosti súkromia, k strate práva realizovať svoj život v rámci pôvodnej rodiny, rozvíjať vzťahy s blízkymi osobami, v zmysle aplikácie čl. 2 ods. 1, ods. 2 Civilného sporového poriadku, povinný zohľadniť aj rozhodovacie prax odvolacieho súdu v oblasti náhrady nemajetkovej ujmy kompenzujúcej zásah do osobnostných práv, ku ktorému došlo tlačovým alebo iným mediálnym deliktom - zasahujúcim do práv na ochranu osobnosti, najmä občianskej cti, ľudskej dôstojnosti, súkromia, mena, prejavov osobnej povahy - uverejnením nepravdivých údajov, a túto rozhodovaciu prax súdov aplikovať aj na

určovanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy pre pozostalých po osobe blízkej, ktorá zomrela v dôsledku zavineného konania inej osoby?". (bod 3.2.)

20. Odvolací súd k námietke žalobcov o priznaní vyššej sumy náhrady nemajetkovej ujmy v iných prípadoch ochrany osobnosti uviedol, že nie je možné porovnávať priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v iných súdmi prejednávaných prípadoch (politikov, či iných verejne známych osôb), nakoľko aj v týchto prípadoch je potrebné ujmu posudzovať individuálne (bod 9.2.4. odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia). Možno preto konštatovať, že odvolací súd reagoval aj na dovolateľmi nastolenú otázku, avšak na jej riešení nezaložil svoje rozhodnutie; toto spočívalo v individuálnom (in concreto) zhodnotení závažnosti vzniknutej nemajetkovej ujmy a okolností, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo (§ 13 ods. 3 OZ).

21. Jadro nastolenej dovolacej otázky spočívalo v určení výšky nemajetkovej ujmy (§ 124 ods. 1 CSP), keď žalobcovia neboli spokojní s priznanou výškou ich nemajetkovej ujmy. K takto zadefinovanej „právnej“ otázke žalobcami dovolací súd uvádza, že otázka výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Každé jedno rozhodnutie o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy je založené na riešení čisto individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady. Pokiaľ účelom § 421 ods. 1 písm. b/ CSP zo širších hľadísk je to, aby sa vyriešením niektorej, dosiaľ ešte dovolacím súdom nevyriešenej, právnej otázky vytvorila a ustálila rozhodovacia prax dovolacieho súdu, je namieste konštatovanie, že vyriešením takto vysoko individuálnej otázky (akou je určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy) sa ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy postupujú totiž sudy vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrávajú na určitých striktných hraniciach. V takto individualizovanom rámci určovania konkrétnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy zovšeobecnenie ani neprichádza do úvahy, keďže rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčísliť (7Cdo/215/2020).

22. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že závery nižších súdov pri posudzovaní nastolenej otázky boli výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov sudy viedli k prijatiu rozhodnutia; dovolací súd je navyše v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd.

23. Vzhľadom na to, že rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo od vyriešenia právnej otázky vymedzenej v dovolaní žalobcami, dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľmi prezentovaná dovolacia námietka nesprávneho právneho posúdenia veci nemohla založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

24. Žalobcovia v podanom dovolaní (bod 3.3.) navrhli prerušiť konanie (implicitne, pozn.) a položiť Súdnemu dvoru EÚ otázku: „Má sa článok 1 ods. 1 smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a článok 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti vykladať tak, že mu odporuje vnútroštátna právna úprava, podľa ktorej zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla nepokrýva celú náhradu majetkovej škody, ktorá vznikla pozostalým po obetiach dopravnej nehody ako náklady na pochovanie obete dopravnej nehody a zriadenie hrobového miesta?“

24.1. Prerušenie konania na účely podania prejudiciálnych otázok Súdnemu dvoru EÚ upravuje Civilný sporový poriadok, a to v ustanovení § 162 ods. 1 písm. c/, podľa ktorého súd konanie preruší, ak podal návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom EÚ podľa medzinárodnej zmluvy, t. j. podľa článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (pôvodný článok 234 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva). Podľa § 438 ods. 1 CSP je toto ustanovenie možné primerane aplikovať aj v

dovolacom konaní. Inak povedané súd v zmysle citovaných procesných predpisov konanie preruší, ak dospel k záveru, že je potrebné podať výklad komunitárneho práva, ktorý je rozhodujúci pre riešenie v danej veci. Zmyslom riešenia predbežnej otázky je zabezpečiť jednotný výklad komunitárneho práva, ak prichádza do úvahy jeho aplikácia v prejednávanej veci.

24.2. K otázke povinnosti vnútroštátneho súdneho orgánu predložiť predbežnú otázku Súdnemu dvoru Európskej únie podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa na základe predbežnej otázky položenej Corte suprema Cassazione vyjadril Súdny dvor Európskej únie v rozsudku CILFIT, C - 283/81 publikovanom v Zbierke rozhodnutí Súdneho dvora EÚ (ECR), str. 3415. V tomto rozhodnutí uviedol, že „článok 177 tretí odsek Zmluvy EHS (teraz čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie) sa má vykladať v tom zmysle, že súd, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, je povinný obrátiť sa na Súdny dvor, ak sa v spore pred týmto súdom položí otázka týkajúca sa práva Spoločenstva s výnimkou prípadov, keď skonštatuje, že položená otázka nie je relevantná alebo Súdny dvor už podal výklad sporného ustanovenia Spoločenstva alebo že správne uplatnenie práva Spoločenstva je také jednoznačné, že neexistujú o tom rozumné pochybnosti, pričom existenciu tejto možnosti treba posúdiť na základe charakteristík práva Spoločenstva, osobitných ťažkostí spojených s jeho výkladom a nebezpečenstva rozdielnej judikatúry v rámci Spoločenstva“.

24.3. Podľa názoru dovolacieho súdu navrhnutá prejudiciálna otázka jednak explicitne nesúvisela so žalobcami namietanou zmätočnosťou, ani nesprávnym právnym posúdením veci zo strany odvolacieho súdu (pozri body 3 až 3.3.) a ani nevyžadovala výklad Súdnym dvorom EÚ. Predmetná otázka nebola v predmetnej veci relevantná, pretože sa netýkala výkladu práva Európskej únie, ale v podstate posúdenia súladu vnútroštátnej právnej normy (§ 449 ods. 2 OZ v spojení s § 2 ods. 2 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z.) s komunitárnym právom. Inak povedané procesný postup nižších súdov vo veci, v ktorej sa navrhuje prerušenie konania podľa § 162 ods. 1 písm. c/ CSP mal podklad v aplikácii vnútroštátneho práva, preto nebol žiadny dôvod na prerušenie konania. Dovolací súd preto návrh dovolateľov na prerušenie konania za účelom predloženia prejudiciálnej otázky zamietol.

25. So zreteľom na uvedené najvyšší súd dovolanie žalobcov, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP (dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP) a podľa § 447 písm. f/ CSP (dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP).

26. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.